Plaatselijke aanduiding gemeentelijk monument

Thermionpark 2 t/m 22, 3 t/m 21, 30-32

Aanwijzingsbesluit

n.t.b

Redengevende omschrijving van het gemeentelijk monument

INLEIDING

Hoofdgebouw, ketelhuis met schoorsteen en keldermagazijn van de voormalige radio-lampenfabriek Thermion N.V.

Radio-Lampenfabriek Thermion N.V., in 1931 in Nijmegen opgericht, verhuisde in 1937 naar een nieuw fabrieksgebouw. Dat was verrezen op een kilometer ten noorden van de kern van Lent, aan het uiteinde van de oostelijke parallelweg van de doorgaande weg tussen Nijmegen en Arnhem. Die weg, de huidige Prins Mauritssingel, was één jaar eerder in gebruik genomen. Het complex bestond uit een hoofdgebouw (fabriek met kantoor) en een vrijstaand ketelhuis met bijbehorende fabrieksschoorsteen. Tijdens de oorlogsstrijd in het najaar van 1944 raakte het hoofdgebouw zwaar beschadigd, terwijl het ketelhuis met schoorsteen behouden bleef. De eenlaags herbouw uit 1947, waarin delen van de oorspronkelijke fabriek werden opgenomen, werd in 1948 uitgebreid met een kantoorgedeelte. In hetzelfde jaar verrees ten zuiden van het gebouw een vrijstaande portierswoning in dezelfde stijl. Naast het ketelhuis werd in 1951 een keldermagazijn toegevoegd.
Kort na de overname van Thermion door Philips in 1957 werd het fabrieksgebouw verhoogd. Philips vestigde er een materialenproductieafdeling. Deze afdeling verhuisde in 1984 naar Nijmegen, waarna de fabriek sloot. Het hoofdgebouw functioneerde vervolgens lange tijd als bedrijvenpark. Bij de restauratie van het gebouw omstreeks 2012 werden enkele latere aanbouwen verwijderd: een eenlaags aanbouw aan de zuidwestzijde, een eenlaags uitbouw aan de oostzijde met gevels van voornamelijk glas en staal, en een gesloten opbouw op de noordoostelijke vleugel. Ook werden de stalen vensters grotendeels vervangen door aluminium vensters.

De portierswoning verdween in 2009, de afbraak van loodsen op het terrein – waaronder een garage met driedelige gelede deur uit circa 1960 – volgde het jaar daarna. Dit gebeurde in verband met de bouw van de woonwijk die het fabriekscomplex sindsdien omringt. De voormalige fabriek functioneert nu als gezondheidscentrum.

OMSCHRIJVING VAN HET GEMEENTELIJK MONUMENT

Beschrijving van het hoofdgebouw

Het hoofdgebouw op een in grote lijnen rechthoekig grondplan heeft een kern van twee bouwlagen onder een plat dak. Aan de zuidzijde – de oorspronkelijke voorzijde – bevindt zich een drielaags kantoorgedeelte en aan de noordzijde – de oorspronkelijke achterzijde – een eveneens drielaags bouwdeel. Aan de noordoostzijde springt een eenlaags bouwvolume uit. Verticale accenten worden gevormd door het ingebouwde trappenhuis op de zuidwesthoek, het trappenhuis aan de zuidoostkant en het oorspronkelijk voor het personeel bestemde trappenhuis aan de noordzijde. De drie trappenhuizen steken bovendaks zo hoog door dat ze toegang konden geven tot een derde, niet uitgevoerde, bouwlaag op het fabrieksdeel. Het noordelijke deel van de fabriek bevat nog resten van de fabriek uit 1937. Dit betreffen vooral de noordoostelijke uitbouw die zijn oorspronkelijke gedaante heeft

Vervolgvel
1

bewaard, en de noordwesthoek. Het muurwerk is hier in halfsteens verband gemetseld. Het naoorlogse muurwerk is in Vlaams verband opgetrokken.

Het tussen de beide drielaags delen ingeklemde tweelaags fabrieksgedeelte bestaat uit een gewapend betonskeletconstructie. De westgevel van dit fabrieksgedeelte telt vijftien vensterassen met aluminium strokenvensters met recente roedeverdeling. Op de begane grond rusten de vensters op gemetselde bakstenen borstweringen tussen de betonnen kolommen. Twee traveeën zijn voorzien van een brede dubbele deur met vierruits bovenlicht. Rechts van de traveeën met vensters bevindt zich een dubbele stalen deur onder een betonnen latei. Op de verdieping bevinden de vensters zich boven een doorlopende gemetselde borstwering, met aflopende gemetselde raamdorpels.
Het hogere linkerdeel van de westgevel springt naar voren en bestaat grotendeels uit blinde muren, afgezien van een deur en een met beplating dichtgezet rechthoekig venster onder anderhalfsteens rollagen op de begane grond, en om de hoek doorlopende vensters op de tweede en derde bouwlaag. De in halfsteens verband gemetselde muurdelen op de begane grond dateren uit 1937.
Het rechterdeel van de westgevel springt terug ten opzichte van het fabrieksgedeelte. Op de tweede en derde bouwlaag bevinden zich een rond, van een brede middenstijl voorzien venster en een deur die toegang geeft tot het balkon dat zich over de breedte van de zuidelijke gevel uitstrekt.

De drielaags zuidgevel bestaat uit zes traveeën, waarvan de middelste vier van gelijke breedte zijn, en die worden gemarkeerd door betonnen staanders die op circa één meter vóór de gemetselde gevel met strokenvensters zijn geplaatst. Bovenaan buigen de staanders naar de gevel af en ondersteunen ze het platte dak. De vijf linker traveeën bestaan op elke bouwlaag uit strokenvensters boven een doorlopende gemetselde borstwering. Ter hoogte van de verdiepingsvloeren liggen betonnen balkons, waarvan de balustraden in 2012 zijn verwijderd. In de brede linker travee op de begane grond bevindt zich de verdiept in de gevel liggende hoofdingang. Aan weerszijden van de dubbele deur is een kwartronde gemetselde borstwering met rollaag aangebracht, met daarboven een 6x3-ruits gebogen venster. De rechter travee wijkt af van de andere traveeën: de gemetselde wand zonder voorliggende balkons is op elke verdieping voorzien van een rond venster.

De oostgevel valt in drie delen uiteen: een linkerdeel en een rechterdeel met torenvormig trappenhuis, en daartussen een wat lager fabrieksgedeelte.
De gevel links van het middengedeelte kent links drie bouwlagen met strokenvensters van 8x3 ruiten onder betonnen lateien. Rechts daarnaast bevindt zich het trappenhuis. Op elke van de drie bouwlagen boven de dubbele deur is een hoog venster met roedeverdeling aangebracht.
Het lage middengedeelte telt dertien min of meer gelijkvormige vensterassen, bestaande uit strokenvensters met 6x3 ruiten. De opzet van deze vensterassen is voor het overige vrijwel gelijk aan die in de westgevel. Symmetrisch zijn drie traveeën op de begane grond voorzien van een smalle dubbele deur met boven- en zijlichten. Boven de middelste deur springt een betonnen luifel uit, gedragen door twee slanke betonnen zuilen. Op de tweede bouwlaag bevinden zich in het midden en uiterst rechts dubbele deuren. Rechts is de gevel geheel opgemetseld en bevindt zich op de tweede bouwlaag een bij de restauratie van 2012 aangebracht venster.
Van het torenvormige rechterdeel van de oostgevel is de betonconstructie in het zicht gelaten, de velden daartussen zijn met metselwerk ingevuld. Op de tweede bouwlaag bevindt zich een blokvormige uitbouw met betonnen vloerdeel en betonnen dakranden. Klimijzers in de muur leiden van het dak van deze uitbouw naar het platte dak van de toren.

Vervolgvel
2

De eenlaags aanbouw tegen de noordoostzijde van het hoofdgebouw heeft een rechthoekig grondplan en een plat dak. Hij is opgetrokken uit schoon metselwerk van geelbruine baksteen met een plint van bruine baksteen onder een rollaag. Aan de noordzijde bevindt zich, links van een op dakhoogte afgetopte uitspringende schoorsteen, een deur. Rechts van de schoorsteen zitten twee liggende vensters met roedeverdeling. De korte oostelijke gevel bevat in het midden een liggend negenruits venster. De zuidelijke gevel bestaat uit een brede raampartij, waarin links een dubbele deur met bovenlichten is opgenomen. Rechts in deze gevel bevinden zich drie waarschijnlijk later aangebrachte staande vensters. Onder alle vensters zit een schuin aflopende gemetselde raamdorpel.

De noordgevel valt uiteen in een torenvormig bouwdeel en een breed drielaags gedeelte rechts daarvan. De symmetrisch opgezette toren, waarachter zich een trappenhuis bevindt, bestaat uit het betonskelet met op de begane grond een dubbele deur met bovenlichten, geflankeerd door 2x2-ruits vensters. Op de vier bouwlagen erboven zijn de velden binnen het betonskelet geheel ingevuld met stalen vensters – in het midden 4x3-ruits, aan weerszijden 2x3-ruits. Het drielaagse bouwdeel rechts ervan telt zes traveeën, met op de begane grond deur- en vensteropeningen die grotendeels in 2012 zijn aangebracht. Een betonnen waterlijst sluit de begane grond af. De bouwlagen erboven bevatten strokenvensters met recente roedeverdeling. De vensters op de tweede bouwlaag worden boven met een doorlopende latei afgesloten.

Beschrijving van het ketelhuis met schoorsteen
Het vrijstaande ketelhuis met schoorsteen, ten noordoosten van de fabriek, behoort tot het oorspronkelijke vooroorlogse complex. Het in zakelijk traditionalistische stijl gebouwde ketelhuis op rechthoekig grondplan bestaat uit een betonskelet met bruine baksteenbekleding in noors verband onder een pannengedekt zadeldak.
De topgevel aan de zuidzijde, die in het midden licht verhoogd is, bevat op de begane grond een iets asymmetrisch geplaatste vensteropening – voorheen een deuropening. Op de tweede bouwlaag is een laaddeur aangebracht met daarboven een hijsbalk met siersmeedwerk. De symmetrisch opgezette oostgevel bevat op de begane grond een deuropening en aan weerszijden een breed venster met segmentboog, daarbinnen 8x3-ruits vensters. Op de bovenverdieping zijn drie liggende vensters met draairamen en middenstijl geplaatst. Tegen de grotendeels blinde noordgevel is open een stalen trap geplaatst die naar een deuropening op de bovenverdieping leidt. De westelijke gevel bevat drie brede gevelopeningen onder segmentbogen. De linker opening is uitgevoerd als dubbele deur met aan weerszijde een staand venster en hierboven een breed venster met roedeverdeling. De middelste opening bestaat uit vensters met roedeverdeling. Het rechter venster heeft zijn oorspronkelijk vorm met raamdorpel behouden.

De uit gemetselde donkerbruine radiaalstenen opgetrokken schoorsteen heeft een hoogte van circa 18 meter. Hij is voorzien van een ronde voet en van metalen trekbanden en klimijzers. Tegen de zuidzijde is een lage, rechthoekige ruimte geplaatst, opgetrokken in schoon metselwerk in kruisverband en afgedekt met een betonnen plaat.

Beschrijving van het keldermagazijn
Pal ten westen van het ketelhuis ligt het grotendeels in de grond verzonken L-vormige keldermagazijn uit 1951. In de bakstenen zijmuren, opgetrokken in Vlaams verband, zijn enkele kelderramen aangebracht en, aan de noordzijde, een toegang. Het magazijn wordt gedekt door een licht overstekend plat dak met eenvoudige boeiboorden.

Vervolgvel
3

WAARDERING

Waardering van het complex
Het fabriekscomplex is van stedenbouwkundige waarde vanwege de ensemblewaarde van de afzonderlijke, in functioneel opzicht onlosmakelijk met elkaar verbonden objecten (hoofdgebouw, ketelhuis met schoorsteen en keldermagazijn) en vanwege de markante ligging aan de Prins Mauritssingel als 'toegang' tot Lent vanuit de richting Arnhem.
De gebouwen zijn van cultuurhistorische waarde als uiting van de sociaaleconomische ontwikkeling van Lent en als toentertijd belangrijkste industriële werkgever van het dorp.

Waardering van het hoofdgebouw
Het gebouw is van stedenbouwkundige waarde vanwege zijn positie aan de grote doorgaande weg, waar het in omvang en vorm afwijkt van nieuwe, omliggende bebouwing. Met de ingangspartijen en grote vensters aan alle zijden gaat het de relatie aan met de omliggende openbare ruimte.
Het gebouw is van architectuurhistorische waarde als een herkenbaar voorbeeld van een industriële ontwikkeling van kort voor en kort na de Tweede Wereldoorlog en als zodanig typologisch zeldzaam. Het is een goed voorbeeld van een fabrieksgebouw in een functionalistische stijl. De brede strokenvensters en overstekende betonnen balkons versterken het zakelijke karakter van de fabriek. Opvallend in het orthogonale geheel zijn de diverse ronde stalen ramen en de afgeronde hoeken bij de ingangspartij.

Waardering van het ketelhuis
Het ketelhuis heeft stedenbouwkundige waarde vanwege de functionele relatie die het oorspronkelijk had met het nabijgelegen hoofdgebouw. Kenmerkend is de ruimtelijke positionering van dit bijgebouw ten opzichte van het hoofdgebouw, aan de vroegere achterzijde van het fabriekscomplex. Het gebouw heeft architectonische waarde als een eenvoudig zakelijk-traditionalistisch utilitair ketelhuis met bijbehorende schoorsteen, dat ondanks enkele wijzigingen zijn oorspronkelijke vorm in hoofdzaak heeft behouden. Als ketelhuis uit het interbellum heeft het gebouw zeldzaamheidswaarde.

Waardering van de schoorsteen
De schoorsteen bij het ketelhuis heeft stedenbouwkundige waarde als markant object in de buurt. Het is de enige in Lent bestaande gemetselde fabrieksschoorsteen en heeft daarom zeldzaamheidswaarde.

Waardering van het keldermagazijn
Het keldermagazijn heeft een stedenbouwkundige waarde vanwege de functionele relatie die het oorspronkelijk had met het nabijgelegen ketelhuis en het hoofdgebouw, en vanwege de kenmerkende ruimtelijke positionering van dit bijgebouwtje ten opzichte van voornoemde gebouwen.

Bronnen:
Anrooij, C. van e.a., 50 jaar herkennen. Philips Semiconductors Nijmegen, Nijmegen 2003.

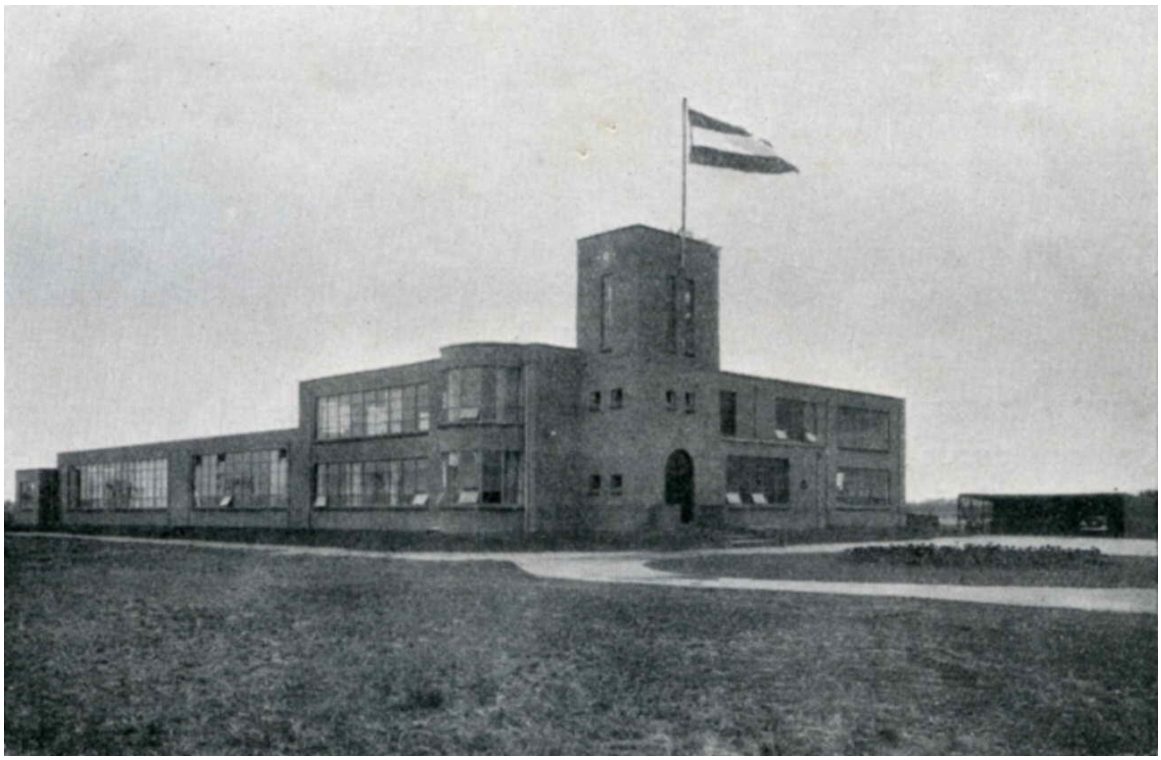
Kadastrale tenaamstelling	9 januari 2024
Eigenaar:	

Vervolgvel
4

Kadastrale aanduiding	NMG00
Gemeente:	Nijmegen
Sectie:	H
Nummer(s):	1736 en 1124

foto’s op vervolgblad

Vervolgvel
5

De fabriek kort na voltooiing, 1937 (bron: beeldbank Regionaal Archief Nijmegen)

West- en zuidzijde van het hoofdgebouw, 2011

Vervolgvel
6

West- en zuidzijde van het hoofdgebouw, januari 2024

Oostzijde van het hoofdgebouw en het ketelhuis, januari 2024

Vervolgvel
7

Noordzijde van het hoofdgebouw en het ketelhuis, januari 2024

Ingang aan de zuidzijde van het hoofdgebouw, januari 2024

Vervolgvel
8

Een rond venster in de westelijke gevel van het hoofdgebouw, januari 2024

Oostzijde van het ketelhuis, januari 2024

Vervolgvel
9

Westzijde van het ketelhuis, januari 2024

De noordzijde van het keldermagazijn, 2011

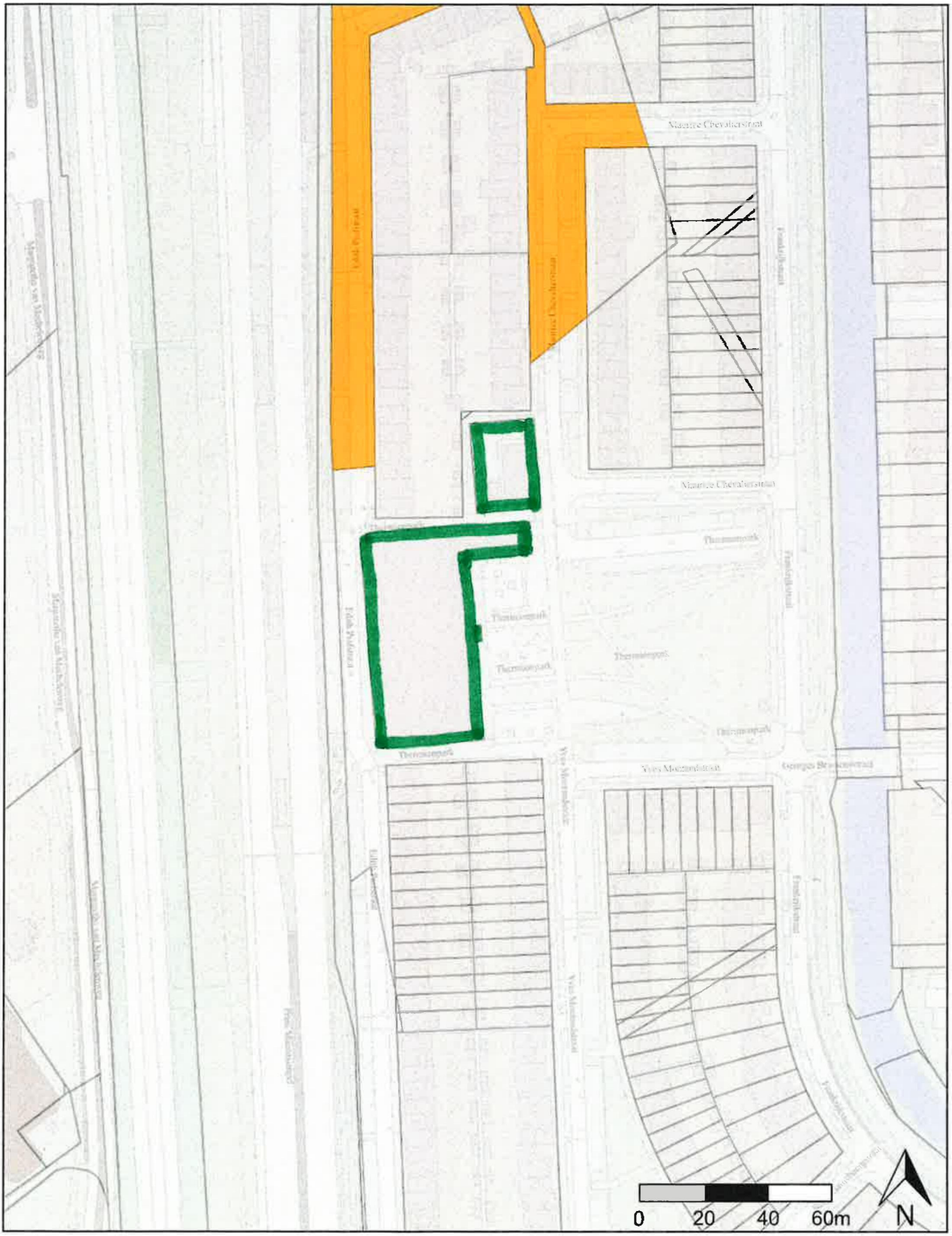
Vervolgvel
10

De zuidzijde van het keldermagazijn, januari 2024

Monumentenregister Nijmegen

Thermionpark 2 t/m 22, 3 t/m 21, 30-32

Copyright 2024 - Aan deze print kunnen geen rechten worden ontleend - Afdrukdatum: 08-02-2024 Schaal: 1:1500